

Szilágyi Pál¹

Joseph E. Harrington: *The Theory of Collusion and Competition Policy*, MIT Press, 2017.

A piaci együttműködés az egyik legjelentősebb kérdés versenypolitikai szempontból. A piaci kooperáció egy természetes folyamat és a versenypolitika a legtöbb esetben nem tekinti veszélyes folyamatnak. Akár egy közös kutatás-fejlesztési megállapodásról beszélünk, akár egy klasszikus vertikális megállapodásról, alapvetően a versenypolitika elismeri a versenyösztönző jellegét ezeknek. A másik véglet, amely bár a versenyjogi esetjogban a gyakori, a piacon azonban inkább a ritkább kategória, az, hogy egyértelműen tiltott együttműködést folytatnak a piaci szereplők, mint pl. árörögzítés, piacfelosztás. Ilyen esetekben a versenypolitika egészen odáig terjed, hogy természetüknél fogva versenykorlátozó jellegükből eredően szigorúan tiltja még a véletlenül „elkövetett” magatartásokat is, azoknak súlyos jogkövetkezmenyei vannak. A felelősség szinte objektív.

A versenyjog történetében lényegében a kezdetek óta egy paradox helyzetet eredményez, hogy a racionális üzleti magatartások egy oligopolisztikus piacon adott esetben azonos piaci eredménnyel járnak, mint a legszigorúbban büntetett kartellek. A versenyjog elmúlt harminc évében a legjelentősebb eljárásjogi fejlődés is számos esetben ahhoz kapcsolódott, hogy az összejátszó magatartásokat könnyebb legyen felderíteni (bírságok mértékének növelése, engedékenységi politika, kriminalizáció stb.)

A könyv szerzője, Harrington, a Pennsylvanai Egyetem professzora a könyvben összegezte hosszú távú kutatásainak eredményeit. A műben áttekinti

a szerző a jogellenes összejátszás elméleti hátterét. A könyv elsősorban a közgazdaságtani vonatkozásokat vizsgálja és a megszólított olvasóközönség is elsősorban a közgazdászok, ugyanakkor a versenypolitika elméletét jól ismerő jogászok számára is érdekes olvasmány. Maga a mű szerzője is kiemeli, hogy nem árt, ha valaki Tirole, Motta és Vives alapvető műveit már olvasta.

A könyv jól rávilágít azokra a nehézségekre, amelyek fogalmi zavarhoz vezetnek a versenyjogot talán kevésbé ismerők esetén, így pl. az összejátszás, kartell, jogellenes összejátszás, együttműködés. Míg egyes kifejezések, pl. összejátszás, eleve jogellenes konnotációval bírnak, a közgazdaságtanban a kifejezést teljesen jogszerű magatartásokra is használják. Elég ugyanakkor az Airtours-ügyben megfogalmazott feltételrendszerre gondolni ahhoz, hogy lássuk, a gyakorlatban milyen nehézségeket támaszt egy-egy magatartás jogszerűségének vagy jogellenességének meghatározása oligopolisztikus piacokon. A közös érdek, az átláthatóság, a potenciális károk egy nem összejátszó magatartás esetén mind olyan nehezen meghatározható kérdések, amelyek lényegében a piacok jó ismeretét és alapos esetenkénti elemzést követelnek.

A szerző a könyvben először megvizsgálja a versenyjog és annak kikényszerítésének hatását a vállalkozások magatartására, majd meghatároz egy optimális versenypolitikai elképzelést. A szerző kizárólag az elméleti kérdésekkel foglalkozik, az empirikus kutatásokat és kísérleteket nem öleli fel, különös tekintettel arra, hogy a kér-

¹ PPKE-JÁK docens, Versenyjogi Kutatóközpont, igazgató.

déses magatartások, mivel általában rejtett, titkolt magatartások, így megfigyelésük is jelentős nehézségekbe ütközik.

A könyvet alapvetően kétféle olvasónak ajánljuk: egyrészt akik jelentős közgazdaságtani ismeretekkel rendelkeznek, másrészt ugyanakkor azok számára is kifejezett érdeklődésre tarthat számot

a könyv, akik jól ismerik a versenyjogi joggyakorlatot, hiszen a könyv jelentős része a közgazdaságtani modellek nélkül is jól olvasható és értelmezhető. A könyv kiváló olvasmány tehát arra, hogy jó elméleti keretrendszerbe foglalva átgondoljuk a versenypolitikai megfontolásokat és gyakorlatot.